İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 21

SELÂHADDİN EYYÛBÎ

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre Kudüs'ün Kurtarıcısı

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

AK (KELANTAN)

quranscience.my

© 2026 M / 1448 H Hj Che Alim Hj Che Haron AK (Kelantan) • quranscience.my • @QuranScienceMY

Bu e-kitap Müslümanlar için ÜCRETSİZDİR — satılması yasaktır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 21

SELÂHADDİN EYYÛBÎ

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre Kudüs'ün Kurtarıcısı

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ ٱلْيَوْمَ ۖ يَغْفِرُ ٱللَّهُ لَكُمْ ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٩٢﴾

"Yusuf: "Bugün azarlanacak değilsiniz, Allah sizi bağışlar. O, merhametlilerin merhametlisidir" dedi."

Yûsuf Sûresi 12:92

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | @QuranScienceMY

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz e-kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Dilediğine zafer veren Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına ve onun yolunu güzellikle takip edenlere — bunların arasında Kudüs'ün kurtarıcısı Selâhaddin Eyyûbî'ye — salât ve selâm olsun.

Bu e-kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu yirmi birinci kitabı, Selâhaddin Eyyûbî'nin hayatını anlatır: Fâtımî Devleti'ne son veren, Mısır ile Şam'ı birleştiren, Hıttîn'de zafer kazanan, Kudüs'ü merhametle kurtaran, hocası Nûreddin'in minberini Mescid-i Aksâ'ya yerleştiren, Üçüncü Haçlı Seferi'ne karşı direnen ve yalnızca 47 dirhemle vefat eden Nûreddin'in talebesi. Hayatı, hoşa gitmeyen olaylar ve sabit olmayan efsaneler dahil, kaynakları hakkında dürüstçe anlatılmıştır. Allah bu ilmi faydalı ilim (ilmun yüntefeu bih) kılsın.

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasviri yoktur. Kapakta, Zeytin Dağı'ndaki bir taş terastan gün batımında görülen ***eski Kudüs şehri***; surları, taş evleri, minareleri, zeytin ve servi ağaçları ve vadinin üzerindeki altın renkli pus görülmektedir.

Şehrin ortasında altın renkli ***Kubbetü's-Sahra*** parlar, yanında ise Harem-i Şerîf avlusunda gri kubbeli ***Mescid-i Aksâ*** durur — Selâhaddin'in hicrî 583 yılının 27 Receb'inde kurtardığı şehir.

Ön planda, geometrik yıldız desenli ***oymalı bir ahşap pano*** — Selâhaddin'in Mescid-i Aksâ'ya yerleştirdiği ***Nûreddin minberini*** hatırlatır — mürekkep ve kamış kalemle ***el yazması bir kitap***, ***katlanmış beyaz bir kumaş***, deri kınında ***eğri bir kılıç***, şehrin teslim edilişinin sembolü olarak ***eski bir demir anahtar*** ve ***pirinçten bir kandil*** durur.

Alttaki ***koyu mavi bant***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiştir ve yazarın adını taşır — İslam Kahramanları'nın tüm kapakları uyumlu olsun diye Seri 1'den Seri 20'ye kadar olan kapaklarla aynıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

SELÂHADDİN EYYÛBÎ — *Giriş*
1. SELÂHADDİN EYYÛBÎ KİMDİR? — *Tarih ve tabakât kitapları*
2. TİKRİT'TEN ŞAM'A — *İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye*
3. MISIR: FÂTIMÎLERE SON VEREN VEZİR — *İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; Ebû Şâme, Kitâbü'r-Ravzateyn*
4. MISIR İLE ŞAM'I BİRLEŞTİRMEK — *İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye*
5. NEDEN KUDÜS? — *Sahîh-i Buhârî 1189*
6. REYNALD VE BOZULAN ANTLAŞMA — *İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; Sahîh-i Buhârî 3166*
7. HITTÎN SAVAŞI — *İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh*
8. KUDÜS'ÜN KURTULUŞU — *İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; Sahîh-i Buhârî 3015; Yûsuf 12:92*
9. YENİLENLERE MERHAMET — *İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; Sahîh-i Buhârî 6013*
10. ESİRLERİ KURTARMAK — *İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; Sahîh-i Buhârî 3046*
11. AKSÂ'DA İLK CUMA VE NÛREDDİN'İN MİNBERİ — *İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; Ebû Şâme, Kitâbü'r-Ravzateyn; Nasr 110:3*
12. ÜÇÜNCÜ HAÇLI SEFERİ: AKKÂ — *İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; Nahl 16:126*
13. SELÂHADDİN VE RICHARD: SAYGI DUYULAN DÜŞMAN — *İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; Latin kaynaklar*
14. REMLE ANTLAŞMASI — *İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh*
15. SABİT OLMAYAN KISSALAR — *Kaynak incelemesi*
16. 47 DİRHEMLE VEFAT — *İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; Sahîh-i Buhârî 2739*
17. SELÂHADDİN KISSALARININ KAYNAKLARI — *Tablo*
18. ŞAHISLAR, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ — *Tablolar*
19. SELÂHADDİN EYYÛBÎ HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR — *12 soru*
20. DERSLER VE SONUÇ
KAYNAKÇA
DESTEK VE BAĞIŞ

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma. Mavi altı çizili râvi isimlerine tıklayarak sunnah.com'daki râvi sayfasına gidebilirsiniz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SELÂHADDİN EYYÛBÎ

Hicrî 583 yılının 27 Receb'inde, bir cuma günü (2 Ekim 1187) — İsrâ ve Mîrac'ın yıl dönümünde — ***Selâhaddin Eyyûbî***, 88 yıldır Haçlıların elinde olan Kudüs'e girdi. Haçlılar şehri hicrî 492'de aldıklarında sokakları kana bulanmıştı. Bu kez katliam olmadı; halkın fidye ödeyip güvenle çıkmasına izin verildi ve binlerce yoksul fidyesiz serbest bırakıldı.

Selâhaddin (hicrî 532–589 / miladî 1138–1193), Nûreddin Zengî'nin (Seri 20) talebesidir. Mısır'da Fâtımî Devleti'ne son verdi, Mısır ile Şam'ı birleştirdi, Hıttîn'de Haçlıları yendi, Kudüs'ü kurtardı, Nûreddin'in minberini Mescid-i Aksâ'ya yerleştirdi ve Üçüncü Haçlı Seferi'ne karşı direndi. Vefat ettiğinde hazinesinde yalnızca 47 dirhem ve bir parça altın vardı.

Bu e-kitap, ***İslam Kahramanları*** serisinin yirmi birinci kitabıdır. Selâhaddin'in hayatı ona çok yakın kaynaklardan gelir: kadısı Bahâeddin İbn Şeddâd, kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî, ayrıca İbnü'l-Esîr ve Ebû Şâme. Her kıssanın kaynağı ve derecesi — Hıttîn'den sonra esirlerin idamı gibi hoşa gitmeyen olaylar ve Selâhaddin ile Richard hakkındaki sabit olmayan efsaneler dahil — dürüstçe belirtilmiş ve dersleri Kur'an'a ve sahih hadislere dayandırılmıştır.

Selâhaddin'in hikâyesi merhametle birlikte gelen bir zaferin hikâyesidir — bir komutanın ahlâkını kaybetmeden kazanabileceğinin kanıtı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SELÂHADDİN EYYÛBÎ KİMDİR?

Asıl adı ***Yûsuf b. Necmeddin Eyyûb b. Şâzî***'dir. Kürt asıllıdır; hicrî 532 (miladî 1137/1138) yılında Dicle kıyısındaki ***Tikrît***'te doğdu. Babası ***Necmeddin Eyyûb*** ve amcası ***Esedüddin Şîrkûh***, Zengî'nin ve daha sonra Nûreddin'in ordusunda komutandı.

Selâhaddin ("dinin salâhı") ve ***el-Melikü'n-Nâsır*** ("zafer veren hükümdar") lakaplarıyla tanındı. Künyesi Ebü'l-Muzaffer'dir. Avrupa dillerinde ***Saladin*** olarak bilinir.

ADI VE LAKAPLARI

AD / LAKAP	AÇIKLAMA
Yûsuf b. Eyyûb	Asıl adı
Selâhaddin	"Dinin salâhı"
el-Melikü'n-Nâsır	"Zafer veren hükümdar"
Ebü'l-Muzaffer	Künyesi
Saladin	Avrupa dillerindeki adı

ALINACAK DERSLER

Soy büyüklüğü belirlemez. Tikritli bir Kürt çocuğu bütün ümmetin andığı bir lider oldu.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TİKRİT'TEN ŞAM'A

TARİHÎ NOT: NÛREDDİN'İN SARAYINDA BÜYÜMEK

Eyyûb'un ailesi, Selâhaddin'in doğduğu yıl Tikrit'ten ayrıldı ve İmâdüddin Zengî'nin hizmetine girdi. Necmeddin Eyyûb daha sonra Baalbek valisi oldu; Şam hicrî 549'da Nûreddin'in yönetiminde birleşince aile Şam'a yerleşti.

Selâhaddin Şam'da büyüdü; Kur'an, hadis ve edep öğrendi, binicilik ve çevgân oyunu ile yetişti. İbn Şeddâd, onun Hamâse divanını ezberlediğini ve hadis dinlemeyi çok sevdiğini anlatır. Gençliğinde büyük hırslarıyla tanınmazdı — liderliği, sorumluluk omuzlarına yüklendiğinde ortaya çıktı.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye.

ALINACAK DERSLER

İyi bir çevre karakteri şekillendirir. Selâhaddin âdil bir hükümdarın gölgesinde yetişti.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MISIR: FÂTIMÎLERE SON VEREN VEZİR

TARİHÎ NOT: GENÇ SUBAYDAN VEZİRLİĞE

Selâhaddin, Nûreddin'in Mısır seferlerinde amcası Şîrkûh'a katıldı. İkinci seferde (hicrî 562), ***İskenderiye***'yi Haçlıların ve Fâtımîlerin kuşatmasına karşı iki aydan fazla savundu.

Hicrî 564'te (1169) Şîrkûh Mısır veziri oldu ve iki ay sonra vefat etti. Fâtımî halifesi, o sırada yaklaşık 31 yaşında olan Selâhaddin'i vezir tayin etti. İbnü'l-Esîr, o andan itibaren içkiyi ve eğlenceyi bırakıp ciddiyete yöneldiğini anlatır.

Hicrî 567 (1171) yılında Nûreddin'in emriyle Mısır'da cuma hutbesi Abbâsî halifesi adına okundu ve iki asrı aşkın Fâtımî Devleti sona erdi. Selâhaddin Mısır'da medreseler de kurdu ve Kahire Kalesi'nin inşasına başladı.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:

İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; Ebû Şâme, Kitâbü'r-Ravzateyn.

ALINACAK DERSLER

Büyük sorumluluk insanı değiştirir. Selâhaddin, görev ciddiyet istediğinde rahatı bıraktı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MISIR İLE ŞAM'I BİRLEŞTİRMEK

TARİHÎ NOT: ON BEŞ YILLIK BİRLEŞME

Nûreddin hicrî 569'da vefat edince toprakları emîrler arasında bölündü; oğlu es-Sâlih İsmâil henüz çocuktu. ***Hicrî 570*** (1174) yılında Selâhaddin Şam'a girdi. Sonraki yıllarda Humus'u, Hama'yı, ***Halep***'i (hicrî 579) birleştirdi ve sonunda ***Musul***'un bağlılığını aldı (hicrî 581).

Bu birleşme Müslümanlar arasında savaşlar olmadan gerçekleşmedi; Zengî ailesine meyleden İbnü'l-Esîr dahil tarihçiler bir kısmını eleştirdiler. Yine de sonuç olarak ilk defa Mısır, Şam ve el-Cezîre tek bir liderlik altında toplandı ve Haçlı devletlerini her yönden kuşattı.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; Ebû Şâme, Kitâbü'r-Ravzateyn.

ALINACAK DERSLER

Birlik uzun bir sabır ister. Dürüst tarih başarılarını da, eleştirileri de kaydeder.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

NEDEN KUDÜS?

TARİHÎ NOT: HAÇLILARIN ELİNDE 88 YIL

Haçlılar Kudüs'ü ***hicrî 492*** yılının Şâban ayında (Temmuz 1099) aldılar. Müslüman ve Latin kaynakları, Müslüman ve Yahudi halkın büyük bir katliama uğradığını birlikte anlatır. İbnü'l-Esîr, Mescid-i Aksâ'da 70.000 kişinin öldürüldüğünü söyler; modern tarihçiler bu sayıyı abartılı bulur, ancak katliamın korkunç olduğunda birleşir.

88 yıl boyunca Kubbetü's-Sahra kiliseye, Mescid-i Aksâ ise saraya ve Tapınak Şövalyeleri'nin karargâhına dönüştürüldü. Onu kurtarmak Zengî'nin, Nûreddin'in ve ardından Selâhaddin'in hedefi oldu.

Rivayetin derecesi: Olay tarihen sabittir; ölü sayısı tartışmalıdır.

KAYNAK:
İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; Gesta Francorum gibi Latin kaynaklar.

Mescid-i Aksâ, en şerefli üç mescitten biridir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 1189

حَدَّثَنَا عَلِيٌّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ـ رضى الله عنه ـ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " لاَ تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلاَّ إِلَى ثَلاَثَةِ مَسَاجِدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِ الرَّسُولِ صلى الله عليه وسلم وَمَسْجِدِ الأَقْصَى ".

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: ***"(İbadet için) yalnızca üç mescide yolculuk yapılır: Mescid-i Haram, Resûlullah'ın ﷺ mescidi ve Mescid-i Aksâ."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ali b. el-Medînî ← Süfyân b. Uyeyne ← İbn Şihâb ez-Zührî ← Saîd b. el-Müseyyeb ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Fadli's-salât fî Mescidi Mekke ve'l-Medîne, Hadis No. 1189.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:1189

ALINACAK DERSLER

Mescid-i Aksâ sadece bir toprak parçası değildir; bu ümmetin imanının bir parçasıdır.

REYNALD VE BOZULAN ANTLAŞMA

TARİHÎ NOT: ANTLAŞMA BOZAN ADAM

Selâhaddin, Kudüs Krallığı ile barış antlaşması yapmıştı. Fakat Kerek'in hâkimi ***Reynald de Châtillon*** (Arap kaynaklarında Arnat) onu tekrar tekrar bozdu. Hicrî 578'de Kızıldeniz'e gemiler gönderdi ve Mekke ile Medine yolunu tehdit etti.

Hicrî 582 civarında, antlaşma hâlâ yürürlükteyken, Reynald büyük bir ticaret kervanına saldırdı, yolcularını esir aldı ve — İbn Şeddâd'a göre — onlarla alay etti: "Muhammed'e söyleyin de sizi kurtarsın." Selâhaddin bunu duyunca, Allah kendisine fırsat verirse Reynald'ı kendi eliyle öldüreceğine yemin etti.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh.

İslâm, gayrimüslimlerle yapılanlar dahil antlaşmalara büyük önem verir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3166

حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرٍو، حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ـ رضى الله عنهما ـ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا ".

TERCÜME:

Abdullah b. Amr'ın rivayet ettiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: ***"Kim bir muâhedi (Müslümanlarla antlaşmalı bir gayrimüslimi) öldürürse cennetin kokusunu alamaz; oysa onun kokusu kırk yıllık mesafeden duyulur."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Kays b. Hafs ← Abdülvâhid b. Ziyâd ← Hasan b. Amr ← Mücâhid b. Cebr ← Abdullah b. Amr رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cizye, Hadis No. 3166.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3166

ALINACAK DERSLER

Antlaşma bir emanettir. Müslümanlar, karşı taraf ihanet etse bile ona sadık kalır.

HITTÎN SAVAŞI

TARİHÎ NOT: HİCRÎ 583, 24 REBÎÜLÂHİR

Hicrî 583 yazında Selâhaddin Taberiye'yi kuşattı. Kral ***Guy de Lusignan*** komutasındaki Haçlı ordusu, şehri kurtarmak için kurak bir ovayı geçti. Selâhaddin onları sudan uzak tuttu. ***4 Temmuz 1187***'de (hicrî 583, 24 Rebîülâhir), Taberiye Gölü yakınındaki ***Hıttîn*** ikiz tepelerinde susuz ve bitkin Haçlı ordusu yenildi. Kral Guy ve birçok soylu esir alındı.

İbn Şeddâd ve İmâdüddin, Kral Guy'ın Selâhaddin'in çadırına getirildiğini ve Selâhaddin'in ona soğuk su verdiğini anlatır. Guy suyu Reynald'a uzattı. Selâhaddin, Reynald'a su verenin kendisi olmadığını söyledi — Arap âdetine göre ev sahibinin su verdiği esir eman bulurdu. Ardından Selâhaddin ihaneti ve alayı yüzünden Reynald'ı öldürdü ve Kral Guy'ı şöyle teskin etti: "Krallar kralları öldürmez."

Aynı kaynaklar, Selâhaddin'in esir alınan yaklaşık iki yüz Tapınak ve Hospitalier şövalyesinin, Müslümanlara karşı en düşmanca savaşanlar sayıldıkları için idam edilmesini emrettiğini de kaydeder. Bu burada dürüstçe belirtilmiştir, çünkü gerçek tarih hoşa gitmeyeni gizlemez.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh.

ALINACAK DERSLER

Büyük zafer uzun bir hazırlıktan sonra gelir. Dürüst tarih bir komutanın asaletini de sertliğini de kaydeder.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KUDÜS'ÜN KURTULUŞU

TARİHÎ NOT: HİCRÎ 583, 27 RECEB

Hıttîn'den sonra sahil şehirleri birbiri ardına düştü. Hicrî 583 yılının Receb ayında Selâhaddin Kudüs'ü kuşattı. Savunucusu ***Balian d'Ibelin***, güvence verilmezse Müslüman esirleri öldürüp Kubbetü's-Sahra'yı yıkmakla tehdit etti. Selâhaddin danışmanlarıyla istişare etti ve şehrin barış içinde teslimini kabul etti.

Şartlar şöyleydi: her erkek kendini 10 dinarla, her kadın 5 ve her çocuk 2 dinarla fidye ödeyerek kurtaracak; mallarıyla çıkmaları için 40 gün süre verilecekti. ***Hicrî 583 yılının 27 Receb'inde***, bir cuma günü (2 Ekim 1187), Selâhaddin Kudüs'e girdi — İsrâ ve Mîrac'ın yıl dönümünde.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh.

Resûlullah ﷺ savaşta bile kadınların ve çocukların öldürülmesini yasaklamıştır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3015

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ قُلْتُ لأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ وُجِدَتِ امْرَأَةٌ مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

TERCÜME:

İbn Ömer dedi ki: Resûlullah'ın ﷺ gazvelerinden birinde öldürülmüş bir kadın bulundu; bunun üzerine

Resûlullah ﷺ kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İshâk b. İbrâhîm (İbn Râhûye) ← Ebû Üsâme Hammâd b. Üsâme ← Ubeydullah b. Ömer ← İbn Ömer'in âzatlısı Nâfi' ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 3015.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3015

Selâhaddin'in tavrı, Yûsuf عَلَيْهِ السَّلَامُ peygamberin kendisine zulmeden kardeşlerine söylediği sözleri hatırlatır:

YÛSUF SÛRESİ 12:92

قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ٩٢

Yusuf: "Bugün azarlanacak değilsiniz, Allah sizi bağışlar. O, merhametlilerin merhametlisidir" dedi.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/12:92

Siyer kitaplarında Resûlullah'ın ﷺ Mekke'nin fethi günü bu sözleri Mekkelilere tekrarladığı rivayet edilir; bu rivayet siyerde meşhurdur, ancak hadis âlimleri senedini tartışmıştır.

ALINACAK DERSLER

Gerçek zafer, bir şehrin intikamsız açılmasıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

YENİLENLERE MERHAMET

TARİHÎ NOT: ŞEHRİN KAPISINDA MERHAMET

Yoksulların çoğu fidyeyi ödeyemiyordu. İbnü'l-Esîr ve İmâdüddin'e göre Balian, binlerce yoksulu kurtarmak için büyük bir meblağ ödedi. Selâhaddin'in kardeşi ***el-Âdil*** bin kişiyi hediye olarak istedi ve hepsini serbest bıraktı; Selâhaddin de ödeyemeyen birçok yaşlıyı serbest bıraktı.

Ayrıca öldürülen veya esir düşen şövalyelerin eşlerinin ve kızlarının ağlayarak ona geldikleri rivayet edilir. Selâhaddin hayatta olan kocaları ve babaları serbest bıraktı, dul ve yetimlere mal verdi. Çağdaş Hristiyan kronikçiler de onun cömertliğini kaydetmiştir. Kıyâmet Kilisesi yıkılmadı ve yerli Hristiyanların kalmasına izin verildi.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; çağdaş Latin kaynaklar.

Selâhaddin'in merhameti, Resûlullah'ın ﷺ öğretisinin meyvesiydi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 6013

حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ، قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ، قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " مَنْ لاَ يَرْحَمُ لاَ يُرْحَمُ ".

TERCÜME:

Cerîr b. Abdullah'ın rivayet ettiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: ***"Merhamet etmeyene merhamet edilmez."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ömer b. Hafs ← Hafs b. Gıyâs ← Süleymân el-A'meş ← Zeyd b. Vehb ← Cerîr b. Abdullah رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Edeb, Hadis No. 6013.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:6013

Aynı şehirdeki iki olayı karşılaştırın: hicrî 492'deki katliam ve hicrî 583'teki merhamet.

ALINACAK DERSLER

Bir liderin ahlâkı, en açık biçimde düşmanına güç yetirdiğinde görünür.

ESİRLERİ KURTARMAK

TARİHÎ NOT: ZİNDAN KAPILARI AÇILDI

İmâdüddin, Kudüs'te yıllardır tutulan birçok Müslüman esir bulunduğunu anlatır. Onların serbest bırakılması şehrin teslim şartları arasındaydı ve Selâhaddin'in ordusu girince özgürlüklerine kavuştular. Selâhaddin seferleri boyunca Hıttîn'den sonra alınan sahil şehirlerinden de binlerce Müslüman esiri kurtardı.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye.

Esirleri kurtarmak Resûlullah'ın ﷺ emridir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3046

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى - رضى الله عنه - قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " فُكُّوا الْعَانِيَ - يَعْنِي الأَسِيرَ - وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ ".

TERCÜME:

Ebû Mûsâ'nın rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Esiri kurtarın, açı doyurun ve hastayı ziyaret edin."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Kuteybe b. Saîd ← Cerîr b. Abdülhamîd ← Mansûr b. el-Mu'temir ← Ebû Vâil Şakîk b. Seleme ← Ebû Mûsâ el-Eş'arî رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 3046.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3046

ALINACAK DERSLER

Kardeşlerimiz zincirdeyken zafer tamamlanmış sayılmaz.

AKSÂ'DA İLK CUMA VE NÛREDDİN'İN MİNBERİ

TARİHÎ NOT: EZAN YENİDEN OKUNDU

Kubbetü's-Sahra'nın üzerindeki büyük haç indirildi; Mescid-i Aksâ temizlendi ve gül suyuyla arındırıldı. Hicrî 583 yılının 4 Şâban'ında, bir cuma günü, 88 yıl sonra Aksâ'da ilk cuma namazı kılındı. Hutbeyi Şamlı kadı Muhyiddin İbnü'z-Zekî okudu; İmâdüddin insanların sevinçten ağladığını anlatır.

Selâhaddin ardından ***Nûreddin'in minberinin*** Halep'ten getirilip Mescid-i Aksâ'ya yerleştirilmesini emretti — on dört yıl önce vefat etmiş hocasının niyetini yerine getirerek (bkz. Seri 20).

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî; Ebû Şâme, Kitâbü'r-Ravzateyn; İbn Hallikân, Vefeyâtü'l-a'yân.

Allah zaferden sonra kibri değil, tesbih ve istiğfarı emreder:

NASR SÛRESİ 110:3

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَٱسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابًۢا ۝٣

Rabbini överek tesbih et; O'ndan bağışlama dile, çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/110:3

ALINACAK DERSLER

Zafer secde ve istiğfarla karşılanır. Ve bir hocanın vaadi talebesi tarafından yerine getirilir.

ÜÇÜNCÜ HAÇLI SEFERİ: AKKÂ

TARİHÎ NOT: AKKÂ'DA İKİ YIL

Kudüs'ün düşüşü, İngiltere, Fransa ve Almanya krallarının önderlik ettiği ***Üçüncü Haçlı Seferi***'ni başlattı. Hicrî 585'ten 587'ye (1189–1191) kadar Haçlılar ***Akkâ***'yı kuşattı, Selâhaddin ise onları dışarıdan kuşattı. Yanında bulunan İbn Şeddâd, Selâhaddin'in hastalandığını ama savaş meydanını terk etmediğini anlatır.

Akkâ, hicrî 587 yılının Cemâziyelâhir ayında (Temmuz 1191) teslim oldu. Fidye görüşmeleri gecikince İngiltere Kralı ***I. Richard***, Akkâ'daki yaklaşık 2.700 Müslüman esirin Müslüman ordusunun gözü önünde öldürülmesini emretti. İbn Şeddâd bu olayı derin bir hüzünle kaydeder.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; çağdaş Latin kaynaklar.

Kur'an misliyle karşılık vermeye izin verir, ancak sabrın daha hayırlı olduğunu bildirir:

NAHL SÛRESİ 16:126

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا۟ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِۦ ۖ وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّٰبِرِينَ

١٢٦

Eğer ceza vermek isterseniz size yapılanın aynıyla mukabele edin. Sabrederseniz and olsun ki bu, sabredenler için daha iyidir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/16:126

Akkâ olayları ne kadar acı olsa da Selâhaddin, topraklarındaki Hristiyan halkı katlederek karşılık vermedi.

ALINACAK DERSLER

Düşmanın zulmü, güzel ahlâkı terk etmemizi helâl kılmaz.

SELÂHADDİN VE RİCHARD: SAYGI DUYULAN DÜŞMAN

TARİHÎ NOT: SAVAŞIN ORTASINDA HEDİYELER

Selâhaddin ile Richard hiçbir zaman yüz yüze görüşmediler; fakat Richard ile birkaç kez görüşüp müzakere eden Selâhaddin'in kardeşi ***el-Âdil*** aracılığıyla yazıştılar. İbn Şeddâd bu müzakereleri ayrıntılı biçimde kaydeder.

Richard ateşlendiğinde Selâhaddin'in ona meyve ve dağlardan kar gönderdiği rivayet edilir. Latin kaynaklar da Richard'ın atı Yafa'da öldürülünce Müslüman tarafından ona iki at gönderildiğini anlatır. Bu hikâyeler düşmanlık ortasında nezaketi gösterir, ancak ayrıntıları kaynaklar arasında farklıdır.

Arsûf Savaşı'nda (hicrî 587) Richard, Selâhaddin'in ordusunu yendi; fakat Kudüs'ü asla alamadı.

Rivayetin derecesi: Müzakereler ve hediye alışverişi çağdaş kaynaklarda geçer; bazı hikâyelerin ayrıntıları kaynaklar arasında farklıdır.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; Itinerarium Peregrinorum gibi Latin kaynaklar.

ALINACAK DERSLER

Düşmanlık nezaketi silmez. En çok korkulan ve en çok saygı duyulan düşman, hem güçlü hem asil olandır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

REMLE ANTLAŞMASI

TARİHÎ NOT: KUDÜS'Ü KORUYAN BARIŞ

İki taraf da yorgun düşmüştü. ***Hicrî 588*** yılının Şâban ayında (Eylül 1192), Selâhaddin ile Richard üç yıl sekiz aylık ***Remle Antlaşması***'nı imzaladılar. Haçlılar Sur'dan Yafa'ya kadar sahil şeridini korurken ***Kudüs Müslümanların elinde kaldı*** ve Hristiyan hacıların şehri barış içinde ziyaret etmesine izin verildi.

İbn Şeddâd, bazı emîrlerin savaşmaya devam etmek istediğini, ancak Selâhaddin'in uzun süredir acı çeken halk ve ordu için barışı kabul ettiğini anlatır. Antlaşmadan sonra ona tamamen sadık kaldı.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh.

ALINACAK DERSLER

Hikmet, barış daha faydalı olduğunda barış yapma cesaretini ve antlaşmaya sadık kalma dürüstlüğünü gerektirir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SABİT OLMAYAN KISSALAR

KAYNAK NOTU: SELÂHADDİN HAKKINDA EFSANELER

Selâhaddin'in Avrupa'daki şöhreti birçok efsane doğurdu. En bilineni, Walter Scott'ın ***The Talisman*** (Tılsım, 1825) romanıdır; burada Selâhaddin, Richard'ı tedavi etmek için hekim kılığına girer ve ikisi buluşup kılıç maharetlerini gösterir. Bunların hepsi roman icadıdır; ikisi hiç görüşmemiştir.

Selâhaddin ile Richard arasındaki şahsi düello hikâyeleri ve Orta Çağ Avrupa edebiyatındaki romantik hikâyeler için de durum aynıdır. Bu hikâyeler İbn Şeddâd, İmâdüddin veya güvenilir Latin kaynaklar gibi çağdaş kaynaklarda yer almaz.

Rivayetin derecesi: Edebî kurgu; sabit değil.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, İmâdüddin el-İsfahânî ve çağdaş Latin kaynaklarla karşılaştırma.

ALINACAK DERSLER

Selâhaddin'in kahraman olmak için efsanelere ihtiyacı yoktur. Gerçek tarihi yeterince asildir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

47 DİRHEMLE VEFAT

TARİHÎ NOT: HİCRÎ 589, 27 SAFER

Remle Antlaşması'ndan birkaç ay sonra Selâhaddin Şam'da hastalandı ve ***hicrî 589 yılının 27 Safer'inde*** (4 Mart 1193), yaklaşık 55 yaşında vefat etti. Yanında bulunan İbn Şeddâd, kendisine Kur'an ayetleri okunduğunda yüzünün aydınlandığını anlatır.

İbn Şeddâd, Selâhaddin'in hazinesinde ***47 dirhem*** ve bir parça altından başka bir şey bırakmadığını yazar — ne ev, ne arazi, ne bahçe, ne de başka bir mal. Kefeni ve defni için para borç alınmak zorunda kalındı. Neredeyse bütün servetini cihada, medreselere ve sadakaya harcamıştı. Kabri Şam'da Emevî Camii'nin yanındadır.

Rivayetin derecesi: Başta Selâhaddin'e eşlik eden kadı ve görgü tanığı Bahâeddin İbn Şeddâd'ın en-Nevâdirü's-sultâniyye'si ile kâtibi İmâdüddin el-İsfahânî'nin el-Fethu'l-kussî'si olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye; Ebû Şâme, Kitâbü'r-Ravzateyn; İbn Hallikân, Vefeyâtü'l-a'yân.

Örneği Resûlullah ﷺ gibi vefat etti:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2739

حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَارِثِ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُعْفِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ، خَتَنِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَخِي جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عِنْدَ مَوْتِهِ دِرْهَمًا وَلاَ دِينَارًا وَلاَ عَبْدًا وَلاَ أَمَةً وَلاَ شَيْئًا، إِلاَّ بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلاَحَهُ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً.

TERCÜME:

Resûlullah'ın ﷺ hanımı Cüveyriye bint Hâris'in kardeşi Amr b. el-Hâris dedi ki: ***Resûlullah ﷺ vefat ettiğinde ne dirhem, ne dinar, ne köle, ne cariye ne de başka bir şey bıraktı; yalnızca beyaz katırını, silahını ve sadaka olarak bıraktığı bir araziyi bıraktı.***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İbrâhîm b. el-Hâris ← Yahyâ b. Ebî Bükeyr ← Züheyr b. Muâviye el-Cu'fî ← Ebû İshâk es-Sebîî ← Amr b. el-Hâris رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Vesâyâ, Hadis No. 2739.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:2739

SELÂHADDİN'İN VASIFLARI VE KARAKTERİ

VASIF	HAYATINDAN ÖRNEK
Cömert	47 dirhemle vefatı
Merhametli	Yoksulları serbest bırakması ve dullara vermesi
Sözüne sadık	Remle Antlaşması
Hainlere karşı kararlı	Reynald de Châtillon
Hocasına vefalı	Aksâ'daki Nûreddin minberi
Sabırlı	Hastalığına rağmen Akkâ'da iki yıl direnmesi

ALINACAK DERSLER

En değerli servet Allah yolunda harcanandır. Selâhaddin dünyadan neredeyse malsız ayrıldı, ama geride özgür bir Kudüs bıraktı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SELÂHADDİN KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo, okuyucunun sahih olanı sadece meşhur olandan ayırabilmesi için her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Mısır vezirliği; Fâtımîlerin sonu (h. 567)	İbnü'l-Esîr; Ebû Şâme	Tarih
Mısır ile Şam'ın birleşmesi	İbnü'l-Esîr; İbn Şeddâd	Tarih
En şerefli üç mescit	Sahîh-i Buhârî 1189	Sahih
Reynald antlaşmayı bozuyor	İbn Şeddâd	Tarih
Muâhedi öldürmek	Sahîh-i Buhârî 3166	Sahih
Hıttîn; Kral Guy'a su (h. 583)	İbn Şeddâd; İmâdüddin	Tarih
Kudüs'ün teslimi (h. 583, 27 Receb)	İbn Şeddâd; İmâdüddin; İbnü'l-Esîr	Tarih
Kadın ve çocukları öldürme yasağı	Sahîh-i Buhârî 3015	Sahih
Yoksullara ve dullara merhamet	İbnü'l-Esîr; İmâdüddin	Tarih
Merhamet etmeyene merhamet edilmez	Sahîh-i Buhârî 6013	Sahih
Esiri kurtarın	Sahîh-i Buhârî 3046	Sahih
İlk cuma; Nûreddin'in minberi	İmâdüddin; Ebû Şâme	Tarih
Akkâ; esirlerin öldürülmesi (h. 587)	İbn Şeddâd; Latin kaynaklar	Tarih
Remle Antlaşması (h. 588)	İbn Şeddâd; İbnü'l-Esîr	Tarih
Selâhaddin'in hekim kılığına girmesi	Walter Scott, The Talisman (1825)	Sabit değil
47 dirhemle vefat (h. 589)	İbn Şeddâd	Tarih

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ŞAHISLAR, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ

ŞAHIS	ROLÜ
Necmeddin Eyyûb	Selâhaddin'in babası
Esedüddin Şîrkûh	Amcası; Mısır veziri (h. 564)
Nûreddin Zengî	Hocası ve hükümdarı (Seri 20)
el-Âdil Seyfeddin	Selâhaddin'in kardeşi; Richard ile müzakereci
Bahâeddin İbn Şeddâd	Kadısı ve biyografi yazarı
İmâdüddin el-İsfahânî	Kâtibi ve tarihçisi
Reynald de Châtillon	Kerek hâkimi; antlaşma bozan
Guy de Lusignan	Kudüs kralı; Hıttîn'de esir düştü
Balian d'Ibelin	Müzakere eden Kudüs savunucusu
I. Richard	Üçüncü Haçlı Seferi'nde İngiltere kralı

YER	OLAY
Tikrit	Doğum yeri (h. 532)
Kahire	Vezirlik; Fâtımîlerin sonu (h. 567)
Hıttîn	Büyük zafer (h. 583)
Kudüs	Kurtuluş (h. 583, 27 Receb)
Akkâ	İki yıllık kuşatma (h. 585–587)
Remle	Barış antlaşması (h. 588)
Şam	Vefatı ve kabri (h. 589)

YIL	OLAY
h. 492	Haçlılar Kudüs'ü aldı
h. 532	Selâhaddin Tikrit'te doğdu
h. 564	Mısır veziri oldu
h. 567	Fâtımî Devleti'nin sonu
h. 570	Nûreddin'in vefatından sonra Şam'a girdi
h. 583	Hıttîn ve Kudüs'ün kurtuluşu
h. 585–587	Akkâ kuşatması; Üçüncü Haçlı Seferi
h. 588	Remle Antlaşması
h. 589	Şam'da vefatı

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SELÂHADDİN EYYÛBÎ HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Selâhaddin Eyyûbî hakkında sık sorulan soruları cevaplar. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. SELÂHADDİN EYYÛBÎ KİMDİR?

Hicrî 583'te Kudüs'ü Haçlılardan kurtaran Mısır ve Şam hükümdarı (h. 564–589).

2. NÛREDDİN ZENGÎ İLE İLİŞKİSİ NEYDİ?

Nûreddin tarafından yetiştirilip Mısır'a gönderildi ve onun mücadelesini sürdürdü.

3. NEREDE DOĞDU?

Hicrî 532'de Irak'ın Tikrit şehrinde, Kürt bir ailede.

4. HITTÎN'DE NE OLDU?

Hicrî 583 yılının 24 Rebîülâhir'inde (4 Temmuz 1187) Haçlıları yendi ve Kral Guy'ı esir aldı.

5. KUDÜS NE ZAMAN KURTARILDI?

Hicrî 583 yılının 27 Receb'inde, bir cuma günü (2 Ekim 1187), İsrâ ve Mîrac'ın yıl dönümünde.

6. KUDÜS HALKI ÖLDÜRÜLDÜ MÜ?

Hayır. Fidye ödeyip güvenle çıkmalarına izin verildi ve binlerce yoksul fidyesiz serbest bırakıldı.

7. REYNALD NEDEN ÖLDÜRÜLDÜ?

Antlaşmaları defalarca bozduğu, kervanlara saldırdığı ve Resûlullah ﷺ ile alay ettiği için.

8. SELÂHADDİN RICHARD İLE HİÇ GÖRÜŞTÜ MÜ?

Hayır. El-Âdil aracılığıyla müzakere ettiler; görüştüklerine dair hikâyeler roman icadıdır.

9. REMLE ANTLAŞMASI NEDİR?

Kudüs'ü Müslümanların elinde tutan hicrî 588 tarihli barış antlaşması.

10. NÛREDDİN'İN MİNBERİYLE BAĞLANTISI NEDİR?

Selâhaddin, Nûreddin'in yaptırdığı minberi kurtuluştan sonra Mescid-i Aksâ'ya yerleştirdi.

11. GERİYE NE KADAR MAL BIRAKTI?

İbn Şeddâd'a göre yalnızca 47 dirhem ve bir parça altın.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

12. HAYATINDAN ÇIKARILACAK EN BÜYÜK DERS NEDİR?

Gerçek zafer merhamet, antlaşmaya sadakat ve Allah'a karşı tevazu ile birlikte gelir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Selâhaddin'in hikâyesi; hocasının hedefini gerçekleştiren bir talebenin, intikam almadan kazanan bir komutanın ve neredeyse malsız vefat eden bir hükümdarın hikâyesidir.

DERS	SELÂHADDİN'İN HAYATINDAN
Aksâ'nın değeri	Sahîh-i Buhârî 1189
Antlaşmaya sadakat	Reynald; Remle; Sahîh-i Buhârî 3166
Savaş ahlâkı	Sahîh-i Buhârî 3015
Güç anında affetmek	Kudüs; Yûsuf 12:92
Zayıflara merhamet	Yoksullar ve dullar; Sahîh-i Buhârî 6013
Esirleri kurtarmak	Sahîh-i Buhârî 3046
Zaferden sonra istiğfar	İlk cuma; Nasr 110:3
Sabır, misliyle karşılıktan hayırlıdır	Akkâ; Nahl 16:126
Zühd	47 dirhem; Sahîh-i Buhârî 2739
Kaynaklarda dürüstlük	Sabit olmayan efsaneler

Allah bizi Selâhaddin gibi kılsın: hainlere karşı kararlı, zayıflara merhametli, sözüne sadık ve dünyaya karşı zâhid.

İnşallah İslam Kahramanları serisi Seyfeddin Kutuz'un hikâyesiyle devam edecektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı resmi ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. https://quran.com

İbn Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-azîm (Yûsuf 12:92; Nahl 16:126; Nasr 110:3).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 1189, 2739, 3015, 3046, 3166, 6013. https://sunnah.com/bukhari

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî.

TARİH VE BİYOGRAFİ KİTAPLARI

Bahâeddin İbn Şeddâd, en-Nevâdirü's-sultâniyye ve'l-mehâsinü'l-Yûsufiyye.

İmâdüddin el-İsfahânî, el-Fethu'l-kussî fi'l-fethi'l-kudsî.

İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh.

Ebû Şâme, Kitâbü'r-Ravzateyn fî ahbâri'd-devleteyn.

İbn Hallikân, Vefeyâtü'l-a'yân (Selâhaddin biyografisi).

Wikipedia, "Saladin". https://en.wikipedia.org/wiki/Saladin

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 20: Nûreddin Zengî'ye.
https://quranscience.my/#pahlawan

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

BAĞIŞ YAP

Uluslararası bağışçılar: BAĞIŞ YAP düğmesine tıklayın ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir